

Säätiöt ja TKI-järjestelmän kokonaisvaltainen kehittäminen

Toimitusjohtaja, dosentti Liisa Suvikumpu
[@saatiotrahastot](https://twitter.com/saatiotrahastot) / saatiotrahastot.fi

TKI-työryhmän kokous 29.9.2022

SÄÄTIÖT JA RAHASTOT

STIFTELSE R OCH FONDER

Katsaus säätiökentän nykytilanteeseen T&K- rahoituksen näkökulmasta

Säätiölukuja Suomesta

- Rekisteröityjen säätiöiden määrä: n. **2 700** (joista noin **800** apurahasäätiötä)
- Vanhimmat edelleen toimivat **1700-luvulta**
- Uusia syntyy n. 35 kpl vuodessa, PRH kontrolloi
- Omaisuus yhteensä **yli 20 mrd €**
- Mutta: mediaanikoko vain n. **1,3 miljoonaa €**
- Suomi on sivistysmaiden hyvää keskitasoa säätiöiden volyymeihin nähden – hallinto priimaa, toimintaympäristö 4,75/ 5 > ainoa kehityskohde veroinsentiivit

(Lähde: *Global Philanthropy Environment Index(GPEI) 2022.*)

JANE JA AATOS
ERKON SÄÄTIÖ

KONEEN SÄÄTIÖ

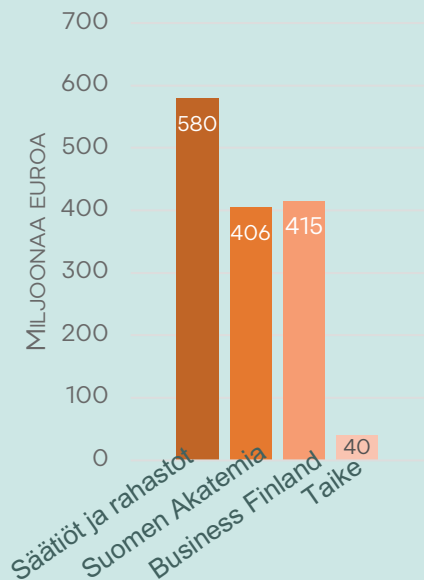
Svenska
kulturfonden

SÄÄTIÖT JA RAHASTOT

STIFTELSE OCH FONDER

3 faktaa säätiöistä ja rahastoista

Tuki vuodessa 2021

Apurahäsäätiöt ovat tyypillisesti **kansalaisten lahjoituksilla** tai testamentteilla perustamia, **yksityisiltä ihmisiltä kaikkien hyödyksi**. Säätiöraha täydentää ja vahvistaa julkista rahoitusta, mutta sitä **ei voi käyttää for-profit**.

Takaavat tutkijoille ennakoitavuutta: säätiöiden on rahoitettava sitä, mitä niiden säännöt määräävät. Joustavalla tutkimusrahoituksellaan säätiöt haluavat tukea **tutkijoiden parasta, tieteen vapautta ja edistää tutkitun tiedon hyödyntämistä yhteiskunnassa** mahdollisimman vaikuttavasti.

Yhä tärkeämpi osuus tieteen, kulttuurin ja kansalaistoiminnan rahoituksesta tulee säätiöiltä: yli **580 miljoonaa € v. 2021**. **Monille tieteenaloille säätiörahoitus on elintärkeää, esim. lääketieteessä osuus on jo yli kolmannes.**

SÄÄTIÖT JA RAHASTOT

STIFTELSE R OCH FONDER

Sigrid Jusélius (1887–1898)

SÄÄTIÖT JA RAHASTOT

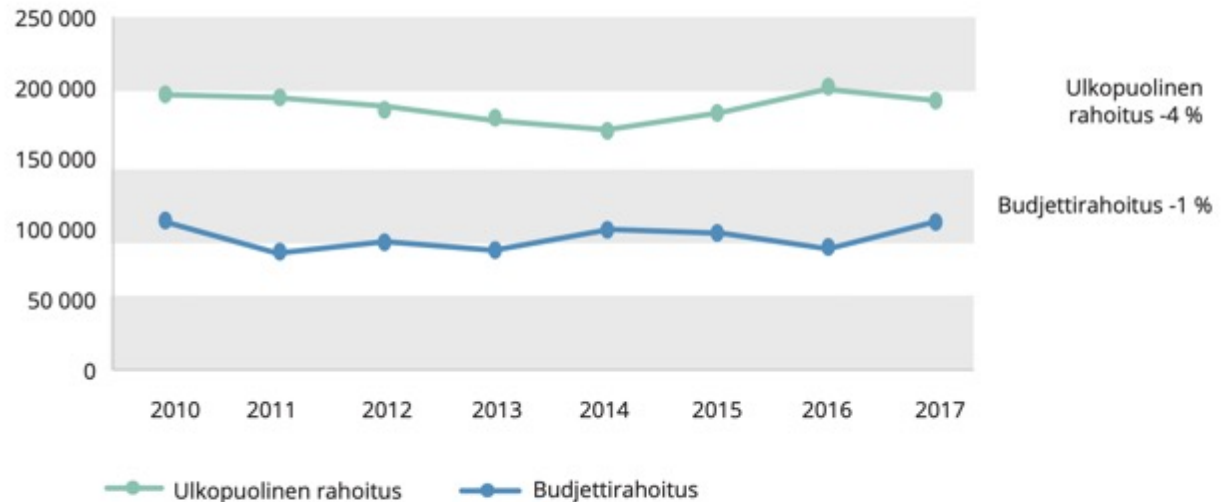
STIFTELSER OCH FONDER

Case: lääke- ja terveys- tiede

Valtion
budjettirahoitus
kattaa alle puolet
yliopistojen ja
tutkimuslaitosten
tutkimusmenoista.

BUDJETTIRAHOITUKSEN JA ULKOPUOLISEN RAHOITUKSEN SUHDE

Yliopistojen tutkimusmenot, budjettirahoituksen ja ulkopuolisen rahoituksen suhde lääke- ja terveystieteen aloilla 2010–2017 (1 000 euroa)

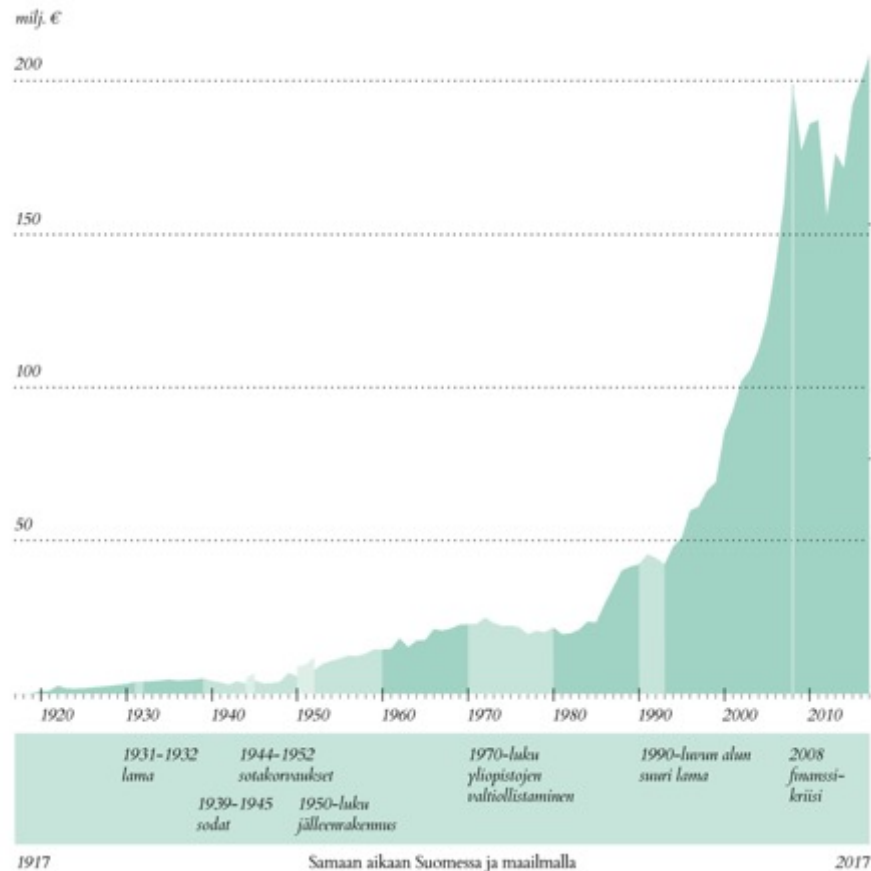

LUOTTAMUKSELLINEN 30.9.2022 SAAKKA

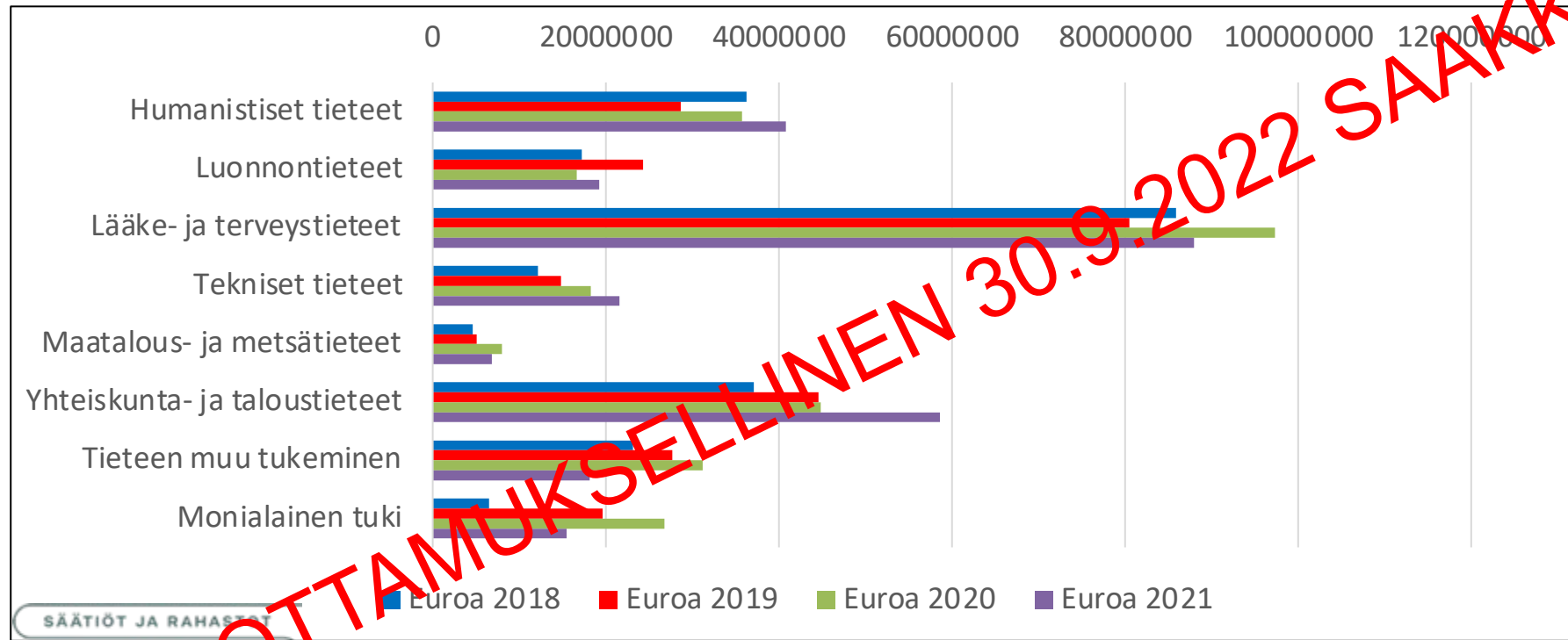
Säätiöt rahoittajina pitkäjänteisiä ja ennustettavia

- Säätiöiden tuki tieteelle itsenäisyyden aikana yli 5 miljardia €.
- Säätiöt olleet ja ovat keskeisiä tutkimuksen **kansainvälistämisessä**.
- Noin **2/3 väitöskirjoista** tehdään yliopistojen ulkopuolisella, **pääosin säätiöiden rahoituksella**.
- Mennyt ennustaa vakaasti tulevaa, koska **säädikirjat**.
- Seuraaville 10 vuodelle **säätiöiden tutkimusrahoituksen ennuste 3 mrd €**.

Säätiöiden rahoitus tieteelle 2021, 2020, 2019 ja 2018

SÄÄTIÖT JA RAHASIIVIT

STIFTELSE R OCH FOND

LUOTTAMUKSELLINEN 30.9.2022 SAAYKA

Keskeiset viestit parlamentaariselle TKI-työryhmälle säätiöiden näkökulmasta

Erilaisia rahoittajia tarvitaan, koska

- eri tutkimusrahoittajilla on toiminta-tavoissaan eri vahvuuksia (ja heikkouksia).
- kunkin parhaita puolia pitäisi hyödyntää tietoisemmin
> tämä tukee T&K-järjestelmää tehokkaimmin.
- SA + BF: onnistuminen vaikuttavien hankkeiden tunnistamisessa ja hakijoiden kokemus laadukkaasta prosessista.
- säätiöt: rahoituksen nopeus ja joustavuus sekä hakuvaiheessa että myönnetyn rahan käyttämisessä ja raportoinnissa. Verovapaan apurahan vipuvoima erityisesti hankkeissa ja väitösvaiheessa. Pätkätuloisten tutkijoiden turvaaminen tutkijanuran murrosvaiheissa.

SÄÄTIÖT JA RAHASTOT

STIFTELSENER OCH FONDER

Tätä
ymmärrystä
pitää vahvistaa
ja kannustaa
yhteistyöhön

Mitä me kaikki oikein haluamme?

SUOMEN INTRESSI:

korkeatasoista,
uutta luovaa ja
kilpailukyistä
tutkimusta

tuloksellisesta tiedettä,
ratkaisuja aikamme
ongelmiin ja
yhteiskunnan kehitystä

osaamisen
omavaraisuutta,
kansalaisten hyvinvointia

TUTKIJOIDEN JA INNOVAATTOREIDEN INTRESSI:

riittävä, pitkäjänteistä ja
ennustettavaa rahoitusta

vapautta ja itsenäisyyttä
> tieteen elinehdot

hyvinvoivia tutkijoita ja
tutkimusyhteisöjä

SÄÄTIÖIDEN INTRESSI:

demokratian
vahvistamista, toimia
mahdollisimman
tehokkaasti tarkoituksen
toteuttamiseksi

omalle eurolle
vaikuttavuutta:
katalysointia &
vivuttamista

hyvinvoivia tutkijoita ja
yhteistä hyvää

Mitä me tarvitsemme?

Riittävää perusrahoitusta.

Kattavaa tietoa tutkimusrahoituksen kokonaisuudesta.

Konkreettisia, uusia ja luovia yhteistyön muotoja eri rahoittajien sekä rahoittajien ja rahoitettavien kesken.

**EI VAIN
VÄLINEITÄ,
VAAN
SISÄLTÖJÄ**

Hyviä esimerkkejä on > entä skaalaus?

Poolit

- Erilaiset poolit mahdollistavat suuremman, joustavamman ja keskitetyn rahoituksen
  - väitelleiden kansainvälisen liikkumisen tukemiseksi (**Post doc -pooli**: säätiöt)
  - professorien tutkimusvapaiden mahdollistamiseksi (**Professoripooli**: säätiöt ja yliopistot)
  - tohtoreiden työllistämiseksi yrityksiin (**PoDoCO**: säätiöt ja yritykset)

Terva-ohjelma

- SA + 4 säätiötä rohkaisivat lääketieteen tutkijoita tieteelliseen riskinottoon, joka tuli perustella tulosten kansanterveyttä edistävien vaikutusten kannalta.

- Vastinrahakampanjat
  - Yliopistojen pääomittaminen
> onnistunut hyvin > vastaavaa lisää?
  - Yliopistojen rahoitusraamiin kotimaisen ulkopuolisen rahoituksen ottaminen mukaan?
- Vaikuttavuussäätiö
  - Vahvistaa ja tukee huippututkimuksen vaikuttavuutta ja elinkeinoelämän yhteyksiä (valtion perustama 2019) > tarvittaisiin lisää samaa > kannusteita !?!?!?
- SIBit eli vaikuttavuussijoittaminen
  - Yleishyödylliset sijoittajat rahoittajina SIB-pääomarahastoissa, case Finnish Impact Film Fund, ks. esim. <https://yle.fi/uutiset/3-11862048>

Muistakaa vielä, että

- supistuva BKT ei saisi vähentää valtion TKI-menoja, vaan TKI-rahoituksen osuutta on päinvastoin syytä nostaa, jos kansantalous kutistuu.
- ihmistieteiden ja luovien alojen roolia innovaatiojärjestelmässä on vahvistettava, jotta riskienhallinta, resilienssi & ennakointi ovat tehokkainta
- säätiöt ovat hyviä hyödyntämään asiantuntijoita, jotka lahjoittavat aikaansa siinä missä rikkaat rahojaan > valtava talkooresurssi yhteiskunnalle. Ei siis vain säätiöiden rahaa, vaan myös niiden asiantuntemusta kannattaa hyödyntää aiempaa tehokkaammin!
- nuorten kannustaminen tutkitun tiedon äärelle on kaiken muun edellytys > demokratiamme kohtalo on tulevaisuuden äänestäjien käsissä, joiden pitäisi jaksaa asettaa yhteinen hyvä oman edun edelle > **koulutus, koulutus, koulutus.**
- yksityisten säätiöiden tuki lisää tutkimusrahoituksen vaihtoehtoja ja sparraa niin tiedeyhteisöä kuin julkista rahoitusta, ja vahvistaa näin koko T&K-järjestelmää. Säätiöillä on Suomessa hyvä toimintaympäristö, jota kannattaa kehittää edelleen seuraamalla parhaita kansainvälisiä esimerkkejä.

+ bonus: veroneutraloinnilla pääomia tutkimustuloksia soveltaville kasvuyrityksille ilman fiskaalisia vaikutuksia valtiontalouteen

- Nykyinen verotuskäytäntö vaikeuttaa yleishyödyllisten yhteisöjen mahdollisuuksia sijoittaa kommandiittiyritysmuotoisiin pääoma- ja vaikuttavuusrahastoihin. Tämä estää säätiöiden pääomien sijoittamista innovaatioita kehittäviin kasvuyrityksiin. TEM on esittänyt kyseistä veroneutralointia *Visio 2030. Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa* -raportissa (2021), <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-689-5>.
- Säätiöt rahoittavat perus- ja soveltavaa tutkimusta, jonka ne toivovat johtavan Suomen kannalta merkittäviin innovaatioihin, mutta näiden innovaatioiden alkuvaiheen kaupallistamiskehitys on tehty säätiöille hyvin vaikeaksi. Tahtoa, osaamista ja varoja tähän pääomasijoittamiseen olisi. Erityisesti pienempiä säätiöitä kannattaisi kannustaa tähän poistamalla sijoitusesteet.
- Kerrannaisvaikutukset olisivat suuria, kun säätiöillä olisi mahdollisuus tehdä pääomasijoituksia kasvuyrityksiin, joista saadut tuotot jaetaan edelleen yleishyödylliseen toimintaan. Suomessa on jo muutenkin puutetta yksityisistä rahastosijoittajista, joten muutoksella olisi huomattavaa merkitystä. Muutos ei vähentäisi valtion tuloja lainkaan vaan vain neutraloisi nykyisen epätarkoituksenmukaisen tilan.

**Mitä oletettavasti kasvava
T&K-rahoitus tarkoittaisi
säätiökentän kannalta?**

LAATUA